

**ปัญหาการตรวจสอบการใช้อำนาจข้อมูลความผิดทางวินัย
ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยศาลปกครอง
The Problems on the Scrutiny of Exercise Power of the National
Anti-Corruption Commission (NACC) to Identify Prima Facie Disciplinary
Offence by the Judgment of the Administrative Court**

กฤษฎณี มหาวิรุฬห์¹
Krisanee Mahaviruhn¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการชี้มูลความผิดทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทราบการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตในต่างประเทศ ผลการศึกษายืนยันสมมติฐานและมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา คือ ข้อพิจารณาในเรื่องนิติรัฐ นิติธรรม และการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกฝ่ายต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ถ้อยคำที่บัญญัติในกฎหมายต้องมีความชัดเจน หากต้องมีการตีความต้องให้ได้ข้อยุติร่วมกันโดยเร็ว เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาสะสม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจนิยามของคำว่า “ทุจริต” ที่จะนำไปสู่การชี้มูลความผิดและการลงโทษทางวินัยในทิศทางที่สอดคล้องกัน

คำสำคัญ: อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การกระทำความผิดทางวินัย

Abstract

The study is to find out the authority of National Anti-Corruption Commission in accordance with the Organic Act on Prevention and Suppression of corruption to identify prima facie disciplinary of a state official. The result of study proves the hypothesis and is of recommend to solve the problem that regal state and the rule of law including the security of exercise power of state should be considered and also every party must understand it correctly. The word stated in a law must be provided in a clear manner, if there is an interpretation, it must be getting the mutual resolution expeditiously to prevent the cumulative problems.

Keywords: Authority, National Anti-Corruption Commission, Disciplinary Misconduct

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹ Graduate Student, National Institute of Development Administration

1. ความเป็นมาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จัดตั้งขึ้นภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ต่อเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตของนักการเมือง ผู้บริหารระดับสูง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สั่งสมมาเป็นเวลายาวนาน และยังไม่สามารถใช้มาตรการทางกฎหมายหรือกลไกและระบบควบคุมตรวจสอบปกติแก้ไขปัญหาคได้ หากวิเคราะห์ถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมตรวจสอบที่ผ่านมา มี 2 รูปแบบ คือ การควบคุมตรวจสอบจากผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ โดยตรง และการควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรจากภายนอก คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมตรวจสอบการทุจริตโดยเฉพาะ ในฐานะที่เป็นองค์กรตรวจสอบจากภายนอก แต่ที่ผ่านมา ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นไปตามเป้าหมายได้

2. หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่สำคัญในกฎหมายปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 234 (2) บัญญัติให้หน้าที่และอำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนที่ถูกกล่าวหาในการกระทำความผิด 4 ฐานความผิด ได้แก่ ฐานร่ำรวยผิดปกติ ฐานทุจริตต่อหน้าที่ และฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมและให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งปัจจุบันได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พุทธศักราช 2561 อันเป็นกฎหมายที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับใหม่เน้นย้ำเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า ต้องการให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการรับผิดชอบปัญหาการทุจริต เช่น มาตรา 28 (2) บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90 – 101 มาตรา 90 ให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวกรณีที่ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่า สำนวนใดมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิดและเห็นว่า หากให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหายังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจเกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการ หรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวน หากต่อมาผลการไต่สวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา

ทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป การสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ เป็นการชั่วคราวนี้กระทำได้ภายใน 6 เดือน หากพ้นกำหนดคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติยังมีได้มีคำวินิจฉัยให้สิทธิผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติงานต่อไป

กรณีตามมาตรา 91 เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สวน แล้วมีมติวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน กรณีนี้มีมูลความผิดทางวินัย ต้องส่งรายงานสำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยัง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป ตามมาตรา 98 – 100 คือ เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับ สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา 91 แล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นต้องพิจารณาโทษทางวินัยตาม ฐานความผิดที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่า สำนวนการไต่สวน ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของ คณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของ ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 98 วรรคหนึ่ง และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้ว ต้องแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่ทราบผลการพิจารณา ตามมาตรา 98 วรรคสอง ตอนท้าย การดำเนินการทางวินัยตามมาตรา 98 วรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณา สั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับแจ้งมติที่ได้ขอให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาทบทวนตามมาตรา 99 วรรคสอง เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด เมื่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติเป็นประการใดให้แจ้งให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิด เว้นแต่คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีมติเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา 48 แล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะดำเนินการ เพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป ตามมาตรา 98 วรรคสาม สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด

ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

กรณีตามมาตรา 99 ในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนคดีนั้นได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติเป็นประการใด ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทราบ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กรณีตามมาตรา 100 หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใด ไม่ดำเนินการตามมาตรา 98 โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่า ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมาย หรือกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ในกรณีตามวรรคหนึ่งหรือในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร หรือในกรณีจำเป็น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะขอให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่น ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ คณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้

กรณีตามมาตรา 101 ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา 98 ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองจะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษ โดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้ศาลปกครองแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณี ในคดีด้วยได้

3. ผลตามบทบัญญัติของกฎหมายที่สำคัญ

ตามที่กล่าวแล้วว่าบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ทำให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจชี้มูลความผิด เพื่อฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม เพื่อให้ดำเนินคดีทางอาญาแก่ผู้ที่ทุจริตแล้ว ยังมีอำนาจในการส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นพิจารณาลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งหมายถึงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังมีผลผูกพันต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ที่กระทำความผิด และโทษฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการถูกกำหนดให้เป็นโทษทางวินัยร้ายแรงของข้าราชการ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้อำนาจผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งผู้กระทำความผิดมีเพียงกรณีเดียว คือ การใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่าเป็นการลงโทษทางวินัยร้ายแรงสถานใดระหว่าง ปลดออก หรือไล่ออก เท่านั้น

ปัญหาสำคัญที่พบในการปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับเดิม พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับเก่าและส่งผลให้มีการแก้ไขตามพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบัน คือ แม้ในบทบัญญัติตามกฎหมายจะมีแนวทางการดำเนินคดีและลงโทษผู้ที่ทุจริตที่ผูกพันตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้วินิจฉัยแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การดำเนินงานในเรื่องนี้ ผู้ที่กระทำความผิดและได้รับการวินิจฉัยชี้ขาดให้มีการลงโทษทางวินัยแล้วได้นำคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง และศาลปกครองได้รับเรื่องลักษณะนี้ไว้พิจารณา อีกทั้งยังมีแนวคำวินิจฉัยทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งที่คำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นไปตามการใช้อำนาจตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังตัวอย่างคดีที่ศาลปกครองมีคำวินิจฉัยสอดคล้องกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คือ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.185/2558 วินิจฉัยว่า คำสั่งไล่ออกจากราชการ (เจ้าหน้าที่ที่ดิน) เป็นการออกคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการที่ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.855/2558 วินิจฉัยว่า คำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดี (ข้าราชการครู) ออกจากราชการชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.675/2556 วินิจฉัยว่า คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ (ข้าราชการพลเรือน) ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.509/2559 วินิจฉัยว่า คำสั่งไล่ออกจากราชการและไม่มีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญปกติของอธิบดีกรมที่ดินเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ.2/2558 วินิจฉัยว่า คำสั่งไล่ออกจากราชการ กรณีเจ้าพนักงาน

ที่ดินรังวัดออก น.ส.3 ก. โดยทุจริต ขอบด้วยกฎหมาย และตัวอย่างคดีที่ศาลปกครองมีคำวินิจฉัย ไม่สอดคล้องกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คือ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.386/2559 ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และมติที่ยกอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดลำปาง คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.201/2558 คำสั่งปลดออกจากราชการกรณีตรวจการจ้างและการควบคุมงาน (พนักงานเทศบาล) ไม่ชอบด้วยกฎหมายคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ.26/2557 ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ (ข้าราชการพลเรือน) เนื่องจากเห็นว่า เป็นการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง คำสั่งลงโทษไม่เหมาะสมกับความผิด คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ.30/2557 ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ (ข้าราชการพลเรือน) เห็นว่า ปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการจึงเป็นการลงโทษไม่สมกับความผิด คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.1037/2558 ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการตามมติคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ข้าราชการพลเรือน) เนื่องจากเห็นว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและข้อมูลความผิดทางวินัยผู้ฟ้องคดีเฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเท่านั้น ส่วนความผิดฐานอื่นเป็นการกระทำไปโดยไม่มีอำนาจไม่มีผลผูกพัน คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 1028/2558 ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ (พนักงานเทศบาล) เนื่องจากการออกคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.586/2558 ให้เพิกถอนคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ให้خذใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเป็นคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.1617/2559 ไม่เห็นด้วยกับศาลปกครองชั้นต้นที่พิพากษายกฟ้อง และพิพากษากลับเป็นให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีจากไล่ออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการ ให้ดำเนินการเกี่ยวกับการรับผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการและคืนสิทธิประโยชน์ในการรับราชการของผู้ฟ้องคดีทั้งหมด และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.711/2559 ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ เนื่องจากเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงคำสั่งวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งปลดข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยออกจากราชการกรณีทุจริตสอบเข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอที่ พบ. 11/2559

ข้อพิพาทตามคำพิพากษาศาลปกครองข้างต้นสามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญได้ว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลปกครองมีนิยามในเรื่อง “ทุจริต” ที่อยู่ในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแตกต่างกัน มีความเห็นในเรื่องที่มาของการใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแตกต่างกัน ส่งผลให้มีมุมมองในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจข้อมูลทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยศาลปกครองแตกต่างกัน และคำพิพากษา

ของศาลปกครองที่วินิจฉัยไปในแผนการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งผลให้คำพิพากษาของศาลปกครองมีได้ทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับการวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติข้างต้น อีกทั้ง เมื่อศาลปกครองพิจารณาพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยของผู้ออกคำสั่งซึ่งออกตามฐานความผิดที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติแล้ว โดยเหตุผลว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยฐานอื่นนอกจากฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเท่านั้น จึงมีผลให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนไม่จำเป็นต้องผูกพันตามมติชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การที่ผู้บังคับบัญชาถือเอาสำนวนการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย โดยมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจึงมีข้อขัดแย้งกฎหมายด้วย จึงเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงได้มีความพยายามในการแก้ไขประเด็นปัญหาข้อกฎหมายในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการพิจารณาวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยของผู้กระทำความผิดตามที่กล่าวถึงข้างต้น อย่างไรก็ตามแม้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับปัจจุบันจะได้บัญญัติรับรองให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนที่มีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหา หรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา ให้สามารถขอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาทบทวนมติได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับเรื่อง หรือรับรองให้เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนได้ก็ตาม ยังมีประเด็นปัญหาว่า ภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับเดิม และฉบับปัจจุบัน การตรวจสอบการใช้อำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยศาลปกครองมีขอบเขตการใช้อำนาจมากน้อยเพียงใด และการตรวจสอบอำนาจนั้นจะขัดหรือแย้งกับแนวความคิดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการพิจารณา สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า “ปัญหาการตรวจสอบการใช้อำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติโดยศาลปกครอง” เป็นเรื่องสำคัญ จึงได้ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการชี้มูลความผิดทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหา และการใช้อำนาจดังกล่าวผู้ถูกกล่าวหา มีขั้นตอนในการใช้สิทธิทางศาลปกครองอย่างไร ตลอดจนศาลปกครองมีขอบเขตอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจตามกฎหมายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติฉบับเดิมและฉบับใหม่เพียงไร เพื่อเสนอแนวทางการในการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นรับผิดชอบ

4. ปัญหาการตรวจสอบการใช้อำนาจข้อมูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยศาลปกครอง

ปัญหาสำคัญที่พบ คือ ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการใช้อำนาจในการชี้มูลความผิดทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการใช้อำนาจของศาลปกครองในการตรวจสอบการชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินอกจากความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เป็นปัญหาการใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ และกรณีที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่มีอำนาจในการชี้มูลความผิดทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดฐานอื่นที่มีใช้ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่นั้น จะส่งผลให้เรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติชี้มูลความผิดทางวินัยที่มีได้เกิดจากความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ไปแล้วนั้น หน่วยงานจะนำกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไปเป็นการสอบสวนของหน่วยงานและนำไปใช้ในการชี้มูลความผิดทางวินัยของหน่วยงานได้หรือไม่ ผู้ศึกษาเห็นว่า นอกจากปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประสิทธิภาพในการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริต และทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐแล้วยังจะก่อให้เกิดปัญหาอีกอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1. ทำให้เกิดความไม่มั่นคงแน่นอนแห่งนิติฐานะในกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อาทิ ตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม และฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2561 รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. ศาลปกครองต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีพิพาทนี้มากขึ้น โดยข้อมูลจากรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2557 ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติระบุว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีคดีพิพาททางปกครองที่เกี่ยวกับมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่อยู่ในการพิจารณาของศาลปกครองจำนวนทั้งสิ้น 57 คดี และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนคดีเพิ่มจำนวนมากขึ้น

3. การลงโทษทางวินัยของผู้ถูกกล่าวหาต้องกลับไปสู่รูปแบบเดิม คือ หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยเอง อาจก่อให้เกิดปัญหาการช่วยเหลือกัน และไม่อาจสาวไปถึงผู้บงการหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดโดยตรง อันเป็นวิธีที่เคยดำเนินการก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จะประกาศใช้และเคยเกิดปัญหามาแล้ว โดยในขณะนั้นม็อบก๊กรภายในของฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการซึ่งไม่ประสบผลในการแก้ไขปัญหาการทุจริตมาแล้ว

5. ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา

5.1 ระยะสั้น

1. ข้อพิจารณาเรื่องนิติรัฐและนิติธรรมและการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกฝ่ายต้องมีความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ถูกต้องตรงกัน

2. ถ้อยคำที่บัญญัติในกฎหมายต้องมีความชัดเจน หากต้องมีการตีความต้องตีความให้ได้ข้อยุติร่วมกันโดยเร็วเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาสะสม

3. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจนิยามของคำว่า “ทุจริต” ที่จะนำไปสู่การชี้มูลความผิดและการลงโทษทางวินัยในทิศทางที่สอดคล้องตรงกัน โดยไม่ควรจำกัดว่าการกระทำความผิดนั้นต้องมาจากความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เพียงฐานความผิดเดียวแต่ควรครอบคลุมอย่างน้อยอีก 3 ฐานความผิด คือ ฐานร่ำรวยผิดปกติ ฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งความผิดที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ขอบเขตการใช้อำนาจของแต่ละฝ่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

4. การพิจารณาโทษทางวินัยของเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางและข้อความคิดที่สอดคล้องกัน หลักการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตสมควรได้รับความรุนแรงกว่าความผิดทางวินัยฐานอื่น

5. บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเรื่องกล่าวหาทั้งหมดต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายมหาชนมากเท่ากับหลักกฎหมายอาญา

6. การตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยศาลปกครองควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งหน่วยงานนี้ที่มีความแตกต่างจากหน่วยงานอื่น ในกรณีจำเป็นที่ศาลต้องตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องเป็นไปอย่างระมัดระวังและไม่ก้าวล่วงไปตรวจสอบการใช้ดุลพินิจที่เป็นไปโดยชอบแล้วด้วย เพื่อมิให้ก้าวล่วงไปในแดนของฝ่ายบริหาร เช่นเดียวกับในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมันที่ใช้อำนาจนี้อย่างจำกัด สำหรับเรื่องกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ดำเนินการไปแล้วไม่ควรปล่อยให้สูญเปล่าไปทั้งหมด และควรคำนึงถึงการนำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไปใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยของหน่วยงานต้นสังกัดและประกอบการพิจารณาของศาลด้วย

5.2 ระยะยาว

ในระยะยาวต้องมีการการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ให้ชัดเจนขึ้น โดยเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา 28 (2) ต้องแก้ไขเป็น “ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายแรงผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และทุกฐานความผิดหากพบว่ามีมูลความผิดทางวินัยให้ดำเนินการชี้มูลความผิดทางวินัยต่อไป” เรื่องการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมาตรา 91 แก้ไขเป็น “เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ทุกฐานความผิด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ...” นอกจากนี้ ในบทกำหนดโทษต้องกำหนดให้มีการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตที่รุนแรงขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงฉบับที่ 12 .(2543). ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พ.ศ.2539. *ราชกิจจานุเบกษา*. 117, 74 ก (22 สิงหาคม 2543).

กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2555). *หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, ส่วนมาตรฐานวินัย. *อุทธรณ์และร้องทุกข์*. สืบค้นจาก http://www.dla.go.th/ebook/column/2016/6/2174_5777.pdf.
- กระทรวงการต่างประเทศ, ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.). *อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต*. สืบค้นจาก <http://www.mfa.go.th/acc2th/news/6825/92645>.
- กำชัย จงจักรพันธ์. *หลักนิติรัฐ vs หลักนิติธรรม*. สืบค้นจาก <http://www.thaiihdc.org>.
- คณินท์ ชัยชนะ. *การร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี*. สืบค้นจาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1583>.
- จันทจิรา เอี่ยมมยุรา และคณะ. (2549). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์คำพิพากษาคดีปกครองของศาลต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลปกครอง.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542. *ราชกิจจานุเบกษา*. 116, 114 ก (17 พฤศจิกายน 2542).
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561. *ราชกิจจานุเบกษา*. 135, 52 ก (21 กรกฎาคม 2561).
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518. *ราชกิจจานุเบกษา*. 52, 1พ (3 มีนาคม 2518).
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530. *ราชกิจจานุเบกษา*. 215/1พ (28 ตุลาคม 2530).
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551. *ราชกิจจานุเบกษา*. 125, 22 ก (25 มกราคม 2551).
- พัฒนพงศ์ อมรวัฒน์. *ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจทางวินัย: กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช.ใช้อำนาจในการไต่สวน และชี้มูลความผิดทางวินัย*. ค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2562 จาก [https:// matchon.co.th/columnists](https://matchon.co.th/columnists).
- ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561. *ราชกิจจานุเบกษา*. 135, 61 (20 สิงหาคม 2561).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. *ราชกิจจานุเบกษา*. 114, 55ก (11 ตุลาคม 2540).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. *ราชกิจจานุเบกษา*. 124, 47ก (24 สิงหาคม 2550).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *ราชกิจจานุเบกษา*. 134, 40ก (6 เมษายน 2560).